

Forord

Vi vil med denne læreplan involvere dig som læser i vores pædagogiske praksis, hverdagen i Georgs vugge.

Vi vil tage dig med gennem de 6 læreplanstemaer, som det er besluttet at alle dagtilbud i Danmark skal arbejde med. Undervejs får du viden om vores fundament, som hviler på anerkendte teorier og erfaringer fra praksis. Vi understøtter de centrale mål/krav med hverdagsfortællinger.

Vi betragter læreplanen som et arbejdsredskab, der er med til at sætte fokus på børnenes trivsel, læring og udvikling. Arbejdet med Læreplanen ser vi som en dynamisk proces, der hjælper til at vi i personalegruppen løbende er i dialog om vores praksis og reflekterer over, hvorfor vi gør som vi gør. Samt gennem evaluering justerer praksis, når noget ikke længere giver mening. Derfor er læreplanen ikke et færdigt dokument, men et skriv, der forsøger at indfange nogle af de processer vi er i. Vigtigst er det, at vi til stadighed stiller os spørgsmål - hvordan ser den aktuelle børnegruppe ud, hvad har den enkelte og fællesskabet brug for, hvordan skaber vi de bedste muligheder for alle børn etc.

I sidste ende er læreplanen også vores ansigt/kommunikation indadtil og udadtil. Som forældre skal du, når du læser læreplanen først og fremmest kunne genkende den hverdag, vi beskriver og gennem teksten få en forståelse for, hvorfor vi gør som vi gør. Som udefrakommende nye forældre, nye medarbejdere, studerende m.m. inviterer vi med læreplanen ind til et første indtryk af vores vuggestue.

Vi læser, ser og oplever forskelligt. I Georgs vugge er du altid velkommen til at stille spørgsmål og undre dig det gælder også i forhold til denne læreplan. Så spørg endelig, når der er noget, der undrer dig.

Hvem er vi

Georgs Vugge er en selvejende vuggestue og er tilknyttet paraplyorganisationen Børneringen. At være selvejende betyder, at man er herre i eget hus. Vi bestemmer selv hvordan den økonomiske ramme skal udfyldes og hvem vi vil ansætte m.m. Som selvejende er vi drevet af en bestyrelse, som består af et flertal af forældre, en medarbejder repræsentant samt en udpeget repræsentant fra et "frivilligt bagland". Vi har driftsaftale med Hillerød kommune.

Vi er beliggende i boligområdet Hillerød Vest, som består af blandende boligformer. Der er en del grønne områder og legepladser lige omkring os, som vi flittigt gør brug af. Vi har til huse i en lejet kommunal bygning, som er bygget og indrettet til institutionsbrug for år tilbage. Det betyder, at der er en hoveindgang, med en lang gang med garderober og døre ind til hver af de 4 stuer. Vi har i indretningen inddraget garderobe/gangarealet til grov motoriske aktiviteter, det er her man kan kravle op, rutche ned løbe stærkt, trille bolde, køre på rumperullere m.m.. De 3 af stuerne har et stort og et mindre grupperum, hvilket betyder at vi deler børnene op i mindre grupper, også når der spises, hvilket giver bedre mulighed for koncentration og fordybelse både for børn og voksne. Den 4. gruppe har et grupperum, her er til gengæld færre børn indskrevet, så også de deles op i mindre grupper i løbet af dagen.

Vuggestuen er omkranset af en stor dejlig legeplads, hvor der er direkte udgang til fra alle stuer. Der er mange muligheder for udeleg vand, sand, gyng, balance, rutche, cykle, trille m.m. Her kan skabes både læ og skygge, men vi kan også mærke blæst og hoppe i vandpytter når vejret tillader det. Legepladsen indbyder til leg på tværs af den samlede børnegruppe, og kan deles til mindre enheder, når der er brug for at skærme eksempelvis de mindste børns leg, øven sig i at gå.

Vores spidskompetence i Georgs vugge er vuggestuebørn, dvs. vi koncentrerer os bl.a. om det enkelte barns tidlige udvikling af motorik, sprog og socialkompetence på baggrund af vores mangeårige erfaring, leg med børnene og ikke mindst viden om småbørnspædagogik. I hverdagen organiserer vi pædagogikken efter de forskellige behov for udfordringer. Der foregår aktiviteter på egne stuer og på tværs af huset, og vi voksne sørger for at veksle mellem planlagte aktiviteter og at følge børnenes nysgerrighed og optagethed gennem dagen. Vi sørger for at tilbyde forskellige læringsmiljøer blandt andet ved at invitere til leg, sætte aktiviteter i gang, arrangere legetøj og indretning indbydende, så børnene får mulighed for at være med, og kan guides i hvad de forskellige miljøer kan. Og så er fantasien heldigvis så stor, at vi voksne ved at følge børnene også kan få øje på, at det hele kan meget mere, end vi havde forestillet os. I vuggestuen er en stor del af dagen præget af almindelige rutiner som sove, spise, skifte ble, tøj af og på og det er derfor i disse hverdagsrutiner meget af pædagogikken foregår.

Hvordan har vi arbejdet?

Arbejdet med denne udgave af læreplanen er foregået på personalemøder i vuggestuen gennem 2020. Vi har taget udgangspunkt i institutionens læreplan fra 2018 som beskriver det grundlag og værdisæt pædagogikken i huset bygger på, og så er det krydret med praksiseksempler fra hverdagen. I 2020 er der skiftet leder og der er kommet nye medarbejdere til, derfor har det givet god mening at drøfte eksisterende praksis i lyset af, om det er det, vi vil kendes på, er det som gør en god forskel for børnene, udfordrer og udvikler dem og om vi som personale kan se vi gør os umage for at give den bedste dag til børn og kollegaer.

Vi har arbejdet i skiftende grupper med forskellige temaer fra læreplanerne for på den måde at få større kendskab til hinanden og få øje på forskelligheder. Mange af drøftelserne er taget fra de samme spørgsmål:

- Hvordan kommer læreplanens elementer til udtryk hos os, og bliver omsat i hverdagen sammen med børnene?
- Skriv hverdagseksempler

For at arbejde med det brede læringsbegreb, at læring foregår over hele dagen, har vi derudover lavet et dagskema, hvor dagen er inddelt i tidsintervaller og "gøremål". Opgaven var her at skrive konkrete eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø ser ud i hverdagen, i den struktur vi har valgt.

Morgen 6:30-8:30	Morgensamling	Pæd. aktivitet	Frokost	11:30- 13:30	Frugt	Eftermid. 15-16:45

Vi arbejder ud fra det samme fundament og børnesyn, men vi gør det på forskellige måder, hvilket vi oplever som en styrke. Børnene i Georgs vugge kan spejle sig i forskellige voksne, der alle arbejder anerkendende og imødekommende i respekt for den enkelte som del af et større fællesskab.

Vi er endnu ikke nået så langt i forhold til evaluering, så det er planen, at vi i 2021 på vores personalemøder skal arbejde med at skabe en stærk evalueringskultur. Hvor vi vænner os til at alle aktiviteter beskrives med et formål, som vi efterfølgende evaluerer på. Hvor det er ok, at stille spørgsmål til hinandens praksis, fordi vi tror på, at det gør os dygtigere i arbejdet med børnene. Spørgsmålene til dette arbejde vil bl.a. være:

- I hvilken grad har vi fokus på at arbejde med planlagte forløb?
- Hvordan gik det med vores mål, og hvilke justeringer vil vi gøre?
- Hvordan kan vi undersøge hvad børnene får ud af det?
- Hvordan vil vi arbejde med at fastholde og udvikle kvaliteten af vores læringsmiljøer?

Det pædagogiske grundlag

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag. Det består af en række elementer, som er fælles for alle dagtilbud i Danmark:

1. Børnesyn
2. Dannelse og børneperspektiv
3. Leg
4. læring
5. Børnefællesskaber
6. Pædagogisk læringsmiljø
7. Forældresamarbejde
8. Børn i udsatte positioner
9. Sammenhæng til børnehave

”Loven fastsætter at alle elementer i det pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

De fem første elementer børnesyn, dannelse og børneperspektiv, leg, læring og børnefællesskaber kan ifølge loven skrives sammenhængende eller hver for sig. De øvrige elementer pædagogisk læringsmiljø, forældresamarbejde, børn i udsatte positioner og sammenhæng til børnehave skal fremgå særskilt.

I Georgs vugge har vi valgt at beskrive alle elementer hver for sig, fordi det var nemmere at forholde sig til, og forstå. Det kan være, at vi med det kommer til at gentage os selv, eller blive mere overfladiske undervejs, fordi det er skrevet tidligere, men det har været en vigtig del af processen. Samtidig vægter vi hverdagseksemplerne højt, da de på bedste vis beskriver synet bag.

1. Børnesyn

Hvad siger loven? ”Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år.”

Georgs vugges udlægning af børnesyn: Hvert barn er unikt og har sin egen fortælling. Barnets følelser tages alvorligt, det bliver set, hørt og anerkendt. Alle børn er del af et meningsfuldt fællesskab.

Børn er forskellige, udvikler sig i forskellige tempi og lærer på forskellig måde. Alle børn er selvstændige, kompetente og aktive medskabere af egen udvikling og læring. Børnene udvikler sig ved at iagttage, danne erfaringer, kopiere og lære af de andre børn og voksne. Vores opgave er at skabe udfordrende, spændende og inspirerende miljøer, hvor børnene trives og udvikler sig omgivet af omsorgsfulde og nærværende voksne.

Hverdagseksempler:

Måltider. Nogle er længere om at tage gaflen, skeen selv og spise med, andre har det svært med at røre ved maden med fingrene. I vuggestuen er der plads til, at de udvikler sig i forskelligt tempo. De lærer ved at efterligne andre og vi udfordrer gennem alternative muligheder.

Et barn lægger en klods til øret, og taler. Den voksne går med på "som-om-legen" (der tales i telefon). Og er nysgerrige, hvem taler du med....

Tid til tryghed. Pusleaktiviteten på badeværelset gives god tid. Her får barnet fuld opmærksomhed fra en voksen, der pludres, tales, mærkes.

2. Dannelse og børneperspektiv.

Hvad siger Loven? "Børn på f.eks. 2 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur."

Georgs vugges udlægning af dannelse og børneperspektiv. Børn skal have mulighed for at påvirke indholdet af dagligdagen i vuggestuen. De skal have tid og mulighed for at udforske og erobre omgivelserne i eget tempo, møde udfordringerne alene eller med støtte og derigennem få succesoplevelser. Der gives mulighed for at mærke og sanse, træne deltagelse og erfare hvordan man forholder sig til og omgås andre. Den voksne skal være nærværende og støtte op ved behov, samt nysgerrig på barnets perspektiv og ønsker.

Hverdagseksempler:

I nogle situationer vælger barnet selv hvad og med hvem man vil lege med. I andre kan den voksne bestemme.

Morgensamling. Der er forskellige kufferter med indhold, hvorfra børnene på skift vælger en ting, som angiver hvilken sang der synges.

Fredagsmåltid, smør-selv rugbrød. Barnet vælger hvad det vil have på sin mad.

Børnene hjælper til (dele kopper ud, feje, hente legetøj til et yngre barn).

3. Legen

Hvad siger loven? "Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn."

Georgs vugges udlægning af leg. Vuggestuen skal skabe et hverdagsliv, der styrker børnenes lyst til at være sociale og deltage i fælles aktiviteter. Derigennem får børnene forståelse for en demokratisk væremåde. I perioder arbejdes med legegrupper, for at skabe nye legerelationer mellem børnene og give dem gode kompetencer til at indgå i sociale samspil. Den voksne kan være igangsættende, guidende og hjælper børnene til at kunne mere og mere selv. Barnet lærer gennem leg om sig selv, andre og sin omverden. De afprøver forskellige roller og identiteter og får mulighed for at bruge sin fantasi. De voksne går foran (som igangsættere), bagved (støtter op) eller ved siden af (deltagende) afhængigt situationen. Vi er nysgerrige på vores egen tilgang ved at se på, hvornår vi går foran, bag ved eller ved siden af, og om der er noget vi skal ændre, for at sikre at børnene får de bedste udviklingsmuligheder.

Hverdagseksempler:

To store piger og en voksen leger familie. Det køres på arbejde, vinkes farvel, kommer hjem igen, spiser mad, skal sove. Den voksne er tilbagetrukket, følger pigernes instrukser og guider hvis de ikke selv kan løse en evt. konflikt.

En anden pige vil ikke lege. Der er brug for en meget guidende voksen, som skaber en ramme for legen, så rollen kan udfyldes.

4. Læring

Hvad siger loven?" Læring skal forstås bredt, og læring sker f.eks. gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse."

Georgs vugges udlægning af læring. I vuggestuen, hvor en stor del af dagen er hverdagsrutiner såsom påklædning i garderoben, spisning ved borde med andre børn, samling hvor der ventes på tur, skift af ble og putning før middagslur etc. rummes megen læring i rutinerne, fordi vi planlægger disse som pædagogiske aktiviteter der har et mål, sættes ord på og evalueres. Vi tænker læring ind i aktiviteter og hverdagsituationer, og har barnets nærmeste udviklingszone for øje.

Hverdagseksempler:

Natur. Krible, krable. Vi finder smådyr ude, rører ved dem, kigger, nogle smager også lidt. Vi taler om hvordan de ser ud, føles, hvad de hedder.

Leg med kartoffelmel. Sanses, blandes med vand og farve, røres med ske, og med fingrene, nogle mere end andre. Alle facineres af at materialet ændrer struktur.

Der tilbydes forskellige læringsmiljøer. Børnegrupperne varierer i både alder og størrelse. Eks. Når nyt barn har indkøring, så leger jævnaldrene på stuen, og andre er på tur. Så de forskellige behov dækkes.

Der skabes plads til spejling og inspiration ved at andre grupper leger i nærheden.

De voksne skaber ramme for leg, hvor barnet kan mærke egne og andres grænser. Børnenes følelser anerkendes og hjælpes til at sætte ord på dem. Jeg kan se du bliver ked af det nu.

Et barn hjælpes til at udtrykke egne grænser ved at sige "du kan sige stop" og viser samtidig med mimik og kropssprog hvordan man kan sige fra.

5. Børnefællesskaber.

Hvad siger loven? "Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet."

Georgs vugges udlægning af børnefællesskaber. Vi skaber rum og muligheder for fællesskaber på tværs af køn og alder. Planlægger legegrupper. Alle børn skal opleve sig som del af et eller flere fællesskaber i Georgs vugge. Vi hjælper børnene til at mestre balancen mellem egne behov og tage hensyn til andres behov.

Hverdageksemples:

Morgensamling, hvor vi synger navnesang, taler om hvem der er kommet, hvem der ikke er her og hvorfor.

Sammensætter aktivitetsgrupper med fokus på relations dannelse mellem børnene.

Frokost. De små spejler sig i de store.

Interessefællesskaber. Gruppen sammensættes efter interesser, kan være omkring dukkeleg eller konstruktionsleg.

6. Pædagogisk læringsmiljø

Hvad siger loven? "Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes."

"Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger."

Georgs vugges udlægning af pædagogisk læringsmiljø. Vi sætter løbende fokus på vores lærings- og legemiljøer og er nysgerrige på, hvordan de bliver brugt af børnene, og hvordan vi som voksne lægger op til, at de kan bruges. Vi har fokus på såvel de fysiske læringsmiljøer i indretningen, hverdagsrutinerne samt børne- og voksen initierede aktiviteter. Vi deler os op i mindre grupper på tværs af aldre og stuer, når det giver mening. Dagen rammesættes, organiseres og tilrettelægges sådan at der skabes de bedste muligheder for børnenes trivsel og læring, og børnene kan overskue, hvad der skal ske. Dagen bærer præg af struktur og genkendelighed, men må også gerne overraske og udfordre. Og så skal der være plads til at følge barnets spor, så de får mulighed for at være aktivt medskabende. Det betyder, at vi som voksne altid skal være omstillingsparate, gribe og følge de spor, der opstår i læringsmiljøet. F.eks. kan barnet have sin helt egen forståelse af, hvad en klods er.

Hverdageksemples:

Planlagt vokseninitieret aktivitet. Det er morgen. To voksne møder ind og gør den ene stue og fællesrummet klar. På stuen organiseres to forskellige aktiviteter ved det høje bord. I tillægsrummet sættes musik på og de farverige tørklæder tages frem. Fællesrummet gøres klar til motorisk leg, der lægges diverse madrasser frem, stilles gyngedyr frem, bygges en bro af fire bløde motorik elementer som placeres strategisk i rummet. Inden længe møder de første børn ind. De går i gang med at lege med de fremlagte aktiviteter når de har sagt farvel og er klar til leg. Næsten al legen tager udgangspunkt i de voksen initierede aktiviteter til der åbnes op til de øvrige stuer. De voksne placerer sig efter børnene og støtter, opmuntrer guider til at prøve. Nogenlunde samme scenarie udspiller sig hver morgen i vuggestuen.

Refleksion til ovenstående. Opmærksomhed på, hvilke børn der møder tidligt, kende deres interesse. Afskeden bliver nemmere når man afleveres til en fremlagt aktivitet. Tilgangen til fællesskabet gøres nemmere, når aktiviteten er planlagt og igangsat. Der reflekteres over at skave forskellige lege legemiljøer for at skave mulighed for ro, fordybelse og legefællesskaber.

Spontane aktiviteter. Det er formiddag. På gulvet ligger mange Duplo klodser. Et af børnene tager en klods, der er formet som en gennemsigtig bro. Denne klods bliver hurtigt til dykkerbriller. Flere børn vil også gerne have dykkerbriller. Den voksne laver dykkerbriller af karton og legen udvikler sig til at alle svømmer rundt i

havet. Den voksne råber "pas på hajen". Alle svømmer hen i hulen lavet af puder og gemmer sig for hajen. Til sidst bliver hajen fodret med fisk, så børnene og den voksne kan blive gode venner med hajen.

Refleksion til ovenstående. Den voksne følger børnene og det de er optaget af. Den voksne skaber legen sammen med børnene ud fra deres initiativer og ideer og videreudvikler den. Den voksne støtter op om børnenes fantasi og børnene får mulighed for at fastholde legen. Det er afgørende at den voksne kan slippe ellers planlagte aktiviteter for at gøre plads til de spontane.

Børneinitieret aktivitet. Den voksne giver plads til børnenes leg, uden at bryde ind eller ændre den. Et barn tager en bold. Et andet barn løber hen til det første barn, som kaster bolden over til barn 2. hun kaster nu bolden tilbage igen og løber væk. En voksen siger "kaster du bold med..", hvilket nu får barnet til at løbe tilbage til legen igen.

Hverdagsrutiner. En gruppe skal på legepladsen. 3 børn og 1 voksen går i garderoben. Børnene sidder på gulvet og prøver selv at tage sko og jakke på. Den voksne sidder på gulvet med børnene. En dreng har svært ved at få skoen på. Kigger på den voksne, der tilbyder sin hjælp. Sammen med drengen sættes skoen på.

Refleksion til ovenstående. Den voksne er til rådighed, guider og motiverer. Ved at vi er en lille gruppe i garderoben gives ro og mulighed for selv at prøve og bede om hjælp, når det er svært.

7. Forældresamarbejde

[Hvad siger loven? "Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring."](#)

I Georgs vugge prioriterer vi forældresamarbejdet meget højt. Vi stræber mod at give jeres barn de bedste udviklingsbetingelser, således at det kan profitere af de læringsmiljøer, der er etableret og opstår spontant. Dette er kun muligt, hvis samarbejdet mellem jer og os fungerer. Det skal bygge på gensidig respekt og tillid, hvor vi ærligt fortæller om barnets dag. Samt siger til, når der er noget vi undrer os over. Det er altid rart for os at vide, når der sker noget i jeres eller jeres barns liv, som kan påvirke barnets trivsel. Det kan være alt lige fra 'en ny tand på vej' til 'en urolig nat' eller mere alvorligt, hvis én i nærmeste familie f.eks. er kommet noget til el. lign. Vi gør alle det bedste for at samarbejdet skal være godt.

En del af samarbejdet er formaliseret i form af forældremøder, planlagte forældresamtaler samt gennem bestyrelsesarbejdet. En mere uformel del af samarbejdet er de daglige små samtaler, hvor vi udveksler informationer omkring hverdagen. Derudover er der også forskellige sammenkomster i løbet af året, sommerfest, arbejdsdag, julearrangement m.m.

Når jeres barn starter i Georgs vugge afholder vi et opstartsmøde, hvor I fortæller om barnets vaner, rutiner, ting og aktiviteter som barnet kan lide, spise- og sovevaner m.m. på dette møde taler vi om helt lavpraktiske ting som mødetider, aflevering, hvordan, skiftetøj m.m. og også om gensidige forventninger til vuggestuelivet og samarbejdet os imellem.

Nogle gange kan det være svært at sige farvel til mor eller far ved aflevering, det er helt i orden. Vi som voksne har ansvar for at afskeden bliver god og følelserne rummes. Det gør vi ved at tale om, at vi godt kan forstå det er svært lige nu, men at I kommer igen og at vi i vuggestuen skal lave nogle hyggelige ting med hinanden. Vi anbefaler korte afleveringer, da det er vores erfaring at det er bedst for barnet.

Når barnet fylder to år holder vi igen et møde, hvor vi taler om barnets udvikling og trivsel, om der er nogle steder vi skal give særlig opmærksomhed den næste tid etc.

Ved overgang til ny institution afholdes et overleveringsmøde, hvor vi sammen med den nye institution taler om tiden i vuggestuen, og om der er noget de skal være særligt opmærksomme på det nye sted. Dette for at hjælpe barnet med at få fortalt sin historie.

I er altid velkomne til at aftale tid for en samtale, hvis I oplever behov for det. Ligesom vi vil bede jer om tilsvarende.

8. Børn i udsatte positioner

Hvad siger loven? "Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring udvikling og dannelse fremmes."

Georgs vugges udlægning af arbejdet med børn i udsatte positioner. I Georgs vugge har børn og deres familier generelt mange ressourcer og de fleste børn er inkluderet i et eller flere børnefællesskaber. Vi oplever at alle børn i perioder kan have udfordringer f.eks. kan det være svært at sige farvel til far/mor om morgenen, nogle børn slår eller bider, nogle skal have mere hjælp til at udvikle sig motorisk eller sprogligt og børnene kan have forskellige deltagelsesbetingelser, skal måske støttes til at lege med andre. Derfor er det vigtigt med løbende tæt dialog med forældre om barnets trivsel og udvikling, så vi i fællesskab kan støtte op om barnet. Vi er opmærksomme på at understøtte børnenes udvikling, bl.a. ved både at tage udgangspunkt i børnegruppen som helhed, og ved at tage udgangspunkt i det enkelte barn, hvor det er i sin udvikling. Nogle børn kan i kortere eller længere perioder få brug for ekstra støtte f.eks. i form af andre fagfolk (logopæd, fysioterapeut, psykolog, inklusionspædagog etc.), hvilket altid aftales med forældrene. Nogle af de "redskaber" vi bruger for at se barnet er:

Mindre legegrupper, hvor hvert enkelt barn ses. Også i fri leg

Tilbyder forskellige læringsmiljøer, hvordan trives barnet bedst? Er opmærksomme på nærmeste udviklingszone. Vi tilpasser aktiviteter og udfordringer, så de er alderssvarende og målrettet til de børn, der inddrages i aktiviteten.

Observerer og reflekterer, er nysgerrige – hvor er barnet udfordret?

Gør brug af sparring. "Jeg mangler redskaber, hvad ser I?" også i tværfaglige fora (logopæd, psykolog, sundhedsplejerske, børnesagsbehandler)

Støtter barnets deltagelse i fællesskaber. Den voksne går med i legen.

Har positive forventninger til barnet. "Hvor var det godt du hjalp"

Tilpasser dagligdagens aktiviteter til det enkelte barns behov. Eks et barn, som har svært ved at koncentrere sig med mange børn omkring, kan tilbydes sanseleg uden andre.

9. Sammenhæng til børnehave

Hvad siger Loven? "Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste tid i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaven."

Georgs vugges udlægning af sammenhæng til børnehave. På lederplan er der samarbejde til de omkringliggende børnehaver, hvor der drøftes gensidige forventninger til samarbejdet omkring at skabe en tryk sammenhæng mellem vuggestuen og den nye institution for børnene.

I vuggestuen har vi mere og mere fokus på at barnet kan selv (selvhjulpne, tager tøj af/på, hjælper med at dække bord), sociale kompetencer (leger med, venter på tur, siger til/fra, respekterer andre), bordskik/normer/værdier.

Der planlægges aktiviteter for før-børnehavebørnene på tværs af stuerne (Rødderklub). Her laves alderssvarende aktiviteter og skabes rum for de store børns leg.

Sammen med forældre til barnet, taler vi om forventninger til barnet, skiftet og starten i børnehaven – hvad skal have fokus?

Hvis det er muligt besøger vi sammen med barnet og en gruppe kammerater den nye børnehave inden opstart, tager evt. billeder.

Der afholdes et overleveringsmøde, hvor vi sammen med den nye institution taler om tiden i vuggestuen, og om der er noget de skal være særligt opmærksomme på det nye sted. Dette for at hjælpe barnet til at få fortalt sin historie.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvad siger loven:

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Georgs vugges udlægning. Som vuggestuebarn er det nære et rigeligt udfordrende læringsmiljø, der er meget som skal læres og forstås først og fremmest om en selv og egen formåen, og derefter de andre i fællesskabet. Hverdagen skal være tryk og genkendelig. Så lokalsamfundet er busser, lastbilen der kører forbi, skraldebilen som henter skrald, havemanden der slår græs. Gråspurven vækker ofte større begejstring end en elefant i Zoo, da det netop er det genkendelige som er meningsfuldt. Så lokalsamfundet inddrages i form af gåture til nærliggende legepladser, brug af biblioteket, en bustur i ny og næ.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.

Hvad siger loven:

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Georgs vugges udlægning. Vuggestuen skal være et trykt miljø, hvor børnene kan trives, udvikle sig og lære og være omgivet af omsorgsfulde og nærværende voksne. Hverdagen er struktureret og genkendelig, så børnene kan gennemskue, hvad der skal ske. På den måde fremmer vi et bedre børnemiljø. Vi opdeler ofte børnene i mindre grupper og anvender både udearealer og gangarealer som pædagogiske læringsmiljøer også.

De seks læreplanstemaer

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af seks læreplanstemaer:

1. Alsidig personlig udvikling
2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop, sanser og bevægelse
5. Natur, udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab

1. Alsidig personlig udvikling

Overordnede mål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Georgs vugges udlægning af alsidig personlig udvikling. Barnets personlige udvikling kan ikke betragtes isoleret. Det er en proces, der skal støttes, stimuleres og udvikles. Alle barnets sider, kompetencer og potentialer sættes i spil. Et alsidigt og mangfoldigt miljø, der både taler til krop, sprog, sociale relationer, fantasi og kreativitet skal være tilstede. Der arbejdes på at give barnet forståelse af sig selv som individ, og samtidig del af et større fællesskab.

Hverdagseksempler på hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter alsidig personlig udvikling:

Morgen. Vi ser det enkelte barn, når de kommer. Benævner dem ved navn og har øje for hvordan det enkelte barn har brug for at sige farvel til mor og far og "lande" i vuggestuen. Der tales om, hvilke andre børn, der er kommet, som kan leges med "se F og M er også kommet, de sidder og leger med lego". Vi leger og hjælper børnene med at løse konflikter og sige til/fra.

Samling. På stuen hænger billeder af alle børn, de gennemgås et for et, og ser om barnet er kommet eller ej. Børnene opfodres til at kigge rundt på de øvrige. Efterfølgende vælger et par børn, hvilke sange der skal synges. Børnenes engagement og deltagelseskompetencer fremmes. Den pædagogiske intention er, at alle børn skal føle sig betydningsfulde for fællesskabet. Børnene er skiftevis iagttagende og initiativtagende. Samlingen understøtter udvikling af børnenes demokratiske værdisæt ved at man nogle gange får lov at bestemme, andre gange er det en andens tur.

Pædagogisk aktivitet. Når vi deler børnene op i mindre grupper bliver der mere tid til at støtte op om det enkelte barns udvikling. Intentionen er at det enkelte barn ses både som individ og del af mindre fællesskaber. Grupperne kan sammensættes i forhold til alder, interesser, udfordringer, relationer.

Frokost. For at støtte selvværd får børnene lov til at være selvhjulpne, hjælper med borddækning, kravler op/ ned af skamler, spiser selv, vælger hvilken mad, lægger hagesmæk og vaskeklud til vask. De opfordres til at være madmodige, smage nyt, men har også lov at sige fra. Vi spiser i mindre grupper og venter på hinanden.

2. Social udvikling

Overordnede mål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Georgs vugges udlægning af social udvikling. Den sociale udvikling styrkes og udvikles i sociale sammenhæng med andre, i relation til venner, aktivitetsgrupper, stuefællesskabet og som del af den samlede institution. Fællesskaber er vigtige fordi barnet får mulighed for at opleve egen styrke og betydning for andre. Vi arbejder inkluderende, systemisk og narrativt med børnene. Sammensætter børnegruppen efter den enkelte aktivitet. På den måde skabes nye muligheder for, at børnene sætter deres forskellige kompetencer i spil og opbygger relationer.

Hverdagseksempler på hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter social udvikling:

Morgen. Der skabes relation til voksne og børn, som er kommet. Bliver barnet ked af afleveringen, sættes der ord på følelsen. "jeg kan se du bliver ked af det, jeg vil gerne hjælpe dig, vil du lege med". Barnet hjælpes i gang med en aktivitet og til at få øje på, hvilke andre børn der er kommet, som mulige legekammerater. Børnene har forskellige behov, nogle er hurtigt i gang, andre vil gerne se det hele lidt an.

Samling. Stuefællesskabet. Børnene gøres opmærksomme på hvem der er kommet, og hvem ikke. Man skiftes til at vælge sang. Børn som har det svært, kan få opgaver, som gør dem betydningsfulde eks. hjælpe andre, dele kopper ud, hente klude. Opmærksomhed på, at der skal være til alle.

Pædagogisk aktivitet. Opdeling i små grupper efter interesse, udvikling, trivsel. Man får lettere øje på hinanden i det lille fællesskab, og der er større mulighed for at udvikle venskaber.

Frokost. Fast ramme, tingene foregår på samme måde hver dag. Børnene kan hjælpe til med praktiske ting som at dele hagesmække rundt, hente service på vognen. Det overvejes hvilke børn der sidder med hvem i spisegruppen. De større børn viser de mindre hvordan man gør. Børnene får øje på at det er forskelligt, hvad man kan lide, hvor meget man spiser.

Middagsstunden. De fleste børn sover. Oppebørn (kan både være de helt små som sover flere gange i løbet af dagen og de store, som ikke længere sover til middag) får et pusterum, mulighed for alenetid med en voksen. Mere nærvær og fordybelse.

Eftermiddagsfrugt. Fast holdepunkt, fast ramme – genkendeligt. Brød, frugt og drikke. Ofte sidder børnene fra stuen samlet ved et enkelt bord. Der er børn som har sovet lidt længere og tages op undervejs. Børnene får igen opmærksomhed på hvem der er stået op – "hov, nu er den en af de små, som er vågnet ude i barnevognen, hun havde brug for en lang lur i dag".

Eftermiddag. Børnenes eget initiativ til lege kommer i spil. Mere kortvarige lege og mulighed for at lege med børn fra andre stuer, når stuerne samles efter 15:30

3. Kommunikation og sprog

Overordnede mål:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Georgs vugges udlægning af kommunikation og sprog. Den sproglige udvikling er en stor del af tiden i vuggestuen, og vi har derfor stort fokus på sprog og begreber så de sproglige kompetencer udvikles. Sproget udvikles ikke kun i tilrettelagte sprogaktiviteter, men i alle sammenhæng, og i relation med andre børn og voksne. Vi har fokus på den første kommunikation i form af øjenkontakt til der gradvist kommer flere ord, børnene lærer både omverdenen og sig selv at kende gennem kommunikation med andre, og bliver derved del af fællesskabet. Vi benytter os selvfølgelig af at benævne ting, bøger, højtlesning og en opmærksomhed på bogstaver, f.eks. genkende sit eget navn men også af at stille åbne spørgsmål, hvor barnets perspektiv og betydning for fællesskabet rammesættes. Hvis vi oplever at et barn har sproglige udfordringer sprogtester vi barnet, for at kunne sætte ind og understøtte udviklingen. Vi rådfører os også gerne med kommunens logopæd, når vi bliver i tvivl om, hvordan vi bedst kan støtte barnet i hverdagen.

Hverdageksemples på hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter kommunikation og sprog:

Morgen. Italesætte hvem der er kommet. Italesætter barnets følelser, ked af det ved adskillelse fra forældre, glad for at komme ned til kammerater. Taler om hvilke lege der er mulige, for at hjælpe barnet i gang med en leg.

Samling. Sproglig opmærksomhed på hvem der er kommet. Bruger konkrete (dyr, biler, dukker etc.) til sange, synger fagtesange, rim og remser. Italesætter form og farve på frugterne.

Pædagogisk aktivitet. Prioriterer små grupper af børn, da det giver bedre mulighed for at oversætte for barnet og for at afvente barnets svar og eget initiativ.

Frokost. Italesætter, hvad måltidet består af, hvordan det smager og ser ud. Barnet opfodres til at henvende sig med ord, tegn eller kropssprog til den voksne når man vil have mere, er færdig. Undermåltidet tales om formiddagens aktivitet, en sjov oplevelse fra weekenden eller andet. Bruger evt. tegn til tale eller babytegn for at understøtte det sagte.

Middagsstund. Ved pusle- skifteaktiviteten tales om kroppen, og de forskellige ting der bruges. Mulighed for længerevarende "samtale". Alenetid med en voksen giver større mulighed for fordybelse evt. læse bog. Børnene vågner, skal have tøj på og vi taler om tøjet.

Frugt. Italesætte form og farve på frugten. Vi skal deles om maden. Der tales om hvad der sker ude på vejen, hvem går forbi og hvem bliver hentet nu?

Eftermiddag. Italesætte barnets initiativer i legene og hvad det har lyst til.

4. Krop, sanser og bevægelse

Overordnede mål:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Georgs vugges udlægning af krop, sanser og bevægelse. Børnene skal have mulighed for at opleve glæde ved at bruge kroppen, udvikle deres bevidsthed om egen krop, dens kunnen og grænser, udvikle både fin og grov motorik, så de så vidt muligt udvikler sig alderssvarende, udvikle selvhjulpethed, og dermed selvværd samt mulighed for at udvikle sanser både syn, hørelse, føle og balance. Det betyder at der skal være tilbud der stimulerer kropslige udfordringer både inde og ude.

Hverdagseksempler på hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter krop, sanser og bevægelse:

Morgen. Fællesrum, gangareal og en enkelt stue er åben. I fællesrummet er der fremlagt skummoduler og opstillet balancebane, der kan kravles op/ ned, balanceres, trilles. I gangen kan der rutches og trilles med bolde. På stuen kravler børnene op på skamlerne for at sætte sig til bordet, hvor forskellige finmotoriske elementer (klodser, puslespil m.m.) ligger fremme.

Samling. Børnene sætter sig i rundkreds, nogle på puder for at holde ro på kroppen, der synges sange med forskellige fagter til at understøtte teksterne og bruge kroppen.

Pædagogisk aktivitet. Rytmik for de ældre børn med musik, dans sanglege. Sange som f.eks. "hoved, skulder, knæ og tå" hjælper til at kroppens dele benævnes og mærkes. Man kan lægge sig ned og få/give massage, eller blive berørt med bolde, pensler, fjer for at mærke forskel. En anden gruppe laver finmotorisk aktivitet, der males, tegnes, klippes leges med perler etc. En tredje gruppe er på en længere gå tur i nærområdet, først skal tøjet på, det er svært, men med tiden bliver børnene bedre og bedre til at klare det selv. På turen kan der rutches ned fra en høj rutchebane, kravles i træer m.m.

Frokost. Vi starter med at vaske hænder. Børnene sidder i mindre grupper, nogle ved lave borde, hvor man skal sidde på skamlen, andre ved høje borde hvor vi øver selv at kravle op/ ned af skammel eller tripp Trapp stolen. Nu skal vi spise, finmotorikken øves når der skal spises med bestik, hældes af kanden, drikke af koppen og måske selv smøre sin mad.

Middagsstunden. De fleste børn sover, er måske selv kravlet op på stigen til barnevognen. For andre er det blevet tid til en mere stille stund på dagen. Her kan bladres i bøger, lægges puslespil. Når sovebørnene vågner hjælper de til med selv at tage tøj på.

Frukt. Igen kravles der op på stolen til bordet.

Eftermiddag. Måske på legepladsen? Udenfor er der gyng, ruchebane, bakke, ujævnt terræn, motor- og løbecykler, balancebane og sandkasse hvilket giver rig mulighed for kropslige udfordringer.

5. Natur, udeliv og science

Overordnede mål:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af bæredygtig udvikling.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Georgs vugges udlægning af natur, udeliv og science. Udelivet skal være et rum, hvor børnene kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med natur og science. Vi vil arbejde på, at børnene får sjove og lærerige oplevelser ude, lærer respekt for naturen og at de bruger deres motoriske og sproglige kompetencer i tilegnelsen. Det handler ikke bare om at være mest mulig ude, men om hvordan uderummet også gøres til et læringsmiljø, hvor aktiviteter planlægges, ting undersøges og der samles viden om. Vi vil sammen med børnene undrer os, stille spørgsmål og søge at finde svar. Den begyndende matematiske opmærksomhed indlejres naturligt i hverdagen. Børnene er i legen nysgerrige og undersøger, vi voksne hjælper med at benævne størrelse, antal, længde, former, rummelige forhold (hvad kan passe ned i) m.m.

Hverdagseksempler på hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter natur, udeliv og science:

Samling. Vi taler om vejret og sammenhæng til påklædning. Kigger ud af vinduet og kan se vejret og fugle og egern. Børn og voksne tælles. Når frugten skæres tales om, hvor kommer frugten fra, den sten eller kerne der er inde i, hvordan udvikler frugten sig. Det brød vi spiser, er lavet af korn....

Pædagogisk aktivitet. På legepladsen kikkedes efter insekter, hvor er det nu vi plejer at kunne finde dem, hvorfor er de der, hvordan ser de ud, hvor mange ben, hvilke farver, hvad sker der, når vi rører ved dem. Der kan leges med vand i stort format som regnvejre, der danner vandpytter eller mindre mængde i kar, vi hælder vand fra en beholder til en anden – kan det være i den lille? Hvad sker der, når vandet hældes på jorden, sandet – og hvad kan det nye element bruges til? Vi putter elementer i vand, og i fryseren – hov vandet bliver hårdt/fryser og kan smelte igen. Poser kan fyldes med luft og flyve? Vi ser årstidernes skiften på buskene knop-blad-skifte farve-falde ned.

Frokost. Vi vasker hænder, vand og sæbe på hænderne, hvordan føles det, hvor bliver det af, når det løber ned i vasken igen? Der øses op, hældes op faste og flydende former. Taler om hvor maden kommer fra, altså ikke bare køkkenet i vuggestuen, men fra hvilket dyr eller hvordan er det groet. Er maden varm eller kold?

Eftermiddag. Der fornemmes varme/kulde og lys/mørke. Leg med sæbebobler flotte at kigge på (mange farver og former), kan gribes på hånden, nogle gange går de i stykker og bliver til.. Der bygges huler, hvad kan sættes sammen, holde og udgøre en ramme? Der bygges med klodser, hvor højt, uden at vælte. Puttekassen og puslespillet hjælper til at genkende former.

6. Kultur, æstetik og fællesskab

Overordnede mål:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Georgs vugges udlægning af kultur, æstetik og fællesskab. Vi arbejder med forskellige kulturelle udtryksformer. Børnene præsenteres for forskellige materialer i kreative projekter, hvor også naturen og årstiderne kan inddrages. Her leges sanglege, hvor kroppen og fantasien kommer i spil i fællesskab med andre. Børnene får erfaringer med litteratur, bøger er tilgængelige for alle, og vi arbejder bl.a. med

dialogisk læsning, hvor børnene præsenteres for forskellige emner som f.eks. årstiderne, at skulle være storesøster/bror, at blive uvenner og gode venner igen, at skulle starte i børnehave etc. – formidlet så børnene kan relatere sig, og så det åbner op for dialog f.eks. om følelser (glæde, tristhed, utryghed, nysgerrig m.v.) eller sætte det i relation til noget aktuelt i børnenes eget liv. For at udvide børnenes litterære verden bruger vi også biblioteket. Der skabes legemiljøer som taler til barnets fantasi, de voksne er opmærksomme på at følge barnets spor, men også at udfordre og fylde på.

Derudover fejrer/markerer vi forskellige traditioner og højtider som jul, Halloween, fastelavn, påske, fødselsdage, sommerfest, bedsteforældredag, arbejdsdag m.v. for at give oplevelse af og byde ind til det store fællesskab vi alle også er del af.

Hverdageksemples på hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter kultur, æstetik og fællesskab:

Morgen. Børnene ankommer og er medskabere af legene, som stille og roligt tager form i løbet af morgenen. De voksne skaber rammer, der indbyder til fælles leg f.eks. legoklodser, musik til dans, forhindringsbane, dukkeleg m.m.

Samling. Børnene møder her et udvalg af børnesange, eventyr, små rollespil m.v. der løbende varieres. Børnenes input, tanker, ideer anerkendes og bliver så vidt muligt flettet ind i samlingen, så de derved bliver aktive deltagere i de pædagogiske aktiviteter ved samlingen.

Pædagogisk aktivitet. Børnene får erfaringer med forskellige materialer; skabe/sanse med maling, kartoffelmel, sand/mudder, is, modellervoks, piberensere, perler mv. Ofte bruges også materialer fra naturen og inspireret af årstiderne f.eks. efterårsblade, grene kastanjer som er samlet på en tur. Der kan også bruges genbrugsmaterialer som pap, flasker, paptallerkner, krus, syltetøjsglas, bobleplast m.m. En anden aktivitet kan være (sang)lege f.eks. "lille hund", "jeg gik mig over sø og land", "efterlign et dyr", eller et fantasiunivers hvor vi alle er dyr i havet, som svømmer rundt på gulvet og må udenom de store, farlige hajer.

Frokost. Fokus på at skabe spisekultur, der er hyggelig og rar at være i for alle. Vi samles får ro på mens vi smager på maden, vender vi ofte emner/tanker der rumsterer hos børnene. I de små spisegrupper fortæller børnene om oplevelser hjemmefra eller i vuggestuen f.eks. fra formiddagens aktiviteter og lege. Der lyttes, kommenteres og tanker bliver delt blandt børn og voksne.

Middagsstund. Oppebørnene leger med hinanden eller/og sammen med en voksen. Her kan findes perler og højt læsning frem.

Frugt. Udover at tale om maden, tales ofte om hvad der skal ske efter, hvem man skal lege med og hvad, og hvem man hentes af.

Eftermiddag. Børn leger på tværs af stuer, hvilket indbyder til nye legerelationer og nye vinkler på legene.